

РЕШЕНИЕ

№ 17532

гр. София, 08.05.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 48 състав, в
публично заседание на 27.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калина Пецова

при участието на секретаря Евгения Стоичкова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **13253** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Делото е образувано по повод подадена искова молба от А. С. А. от [населено място] чрез адв. Е. И. срещу Министерство на правосъдието на основание чл.1, ал.1 от ЗОДОВ и чл. 86 от ЗЗД с цена на иска 40 000 лева – неимуществени вреди , ведно със законна лихва от 04.11.2021г. до 16.12.2025г. в размер от 20 554 лева, както и законна лихва от предявяване на иска 16.12.2025г. до окончателното изплащане на сумата.

Позовава се на отменена Заповед № ЧР-10-23/04.11.2021г. на Министъра на правосъдието, с която е отменено прекратяването на служебното му правоотношение.

Препис от молбата е изпратена на ответника – Министерство на правосъдието, който е заявил становище за нередовност на исковата молба. Същото е сведено за знанието на адв. И., който е заявил становище.

В проведеното съдебно заседание ищецът се явява лично и се представлява от адв. И., който поддържа исковата молба в цялост. Претендира разноските по делото.

Ответникът се представлява от юрк Л. и юрк Ц., които оспорват исковата молба по размер. Счита, че не е налице причинно-следствена връзка между установените от съдебно-психологичната експертиза проблеми и отменената заповед. Правят възражение за прекомерност на претендирания адвокатски хонорар. Депозират писмени бележки в предоставения им срок.

Представителят на СГП заявява становище за основателност, като намира, че размерът на иска следва да бъде определен по справелливост.

Съдът, въз основа на данните по делото, становищата на страните и въз основа на закона, намира следното:

Въпросът за допустимостта на иска за неимуществени вреди, причинени от отменен акт за

прекратяване на служебно правоотношение е разрешен с ТР № 4/2023 г. по тълк. дело № 4/2022 г. Общото събрание на съдиите от ВАС приема, че разпоредбата на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ е приложима за обезщетение за неимуществени вреди от отменена като незаконосъобразна заповед за прекратяване на служебно правоотношение, когато специален закон предвижда право на обезщетение в размер на получаваните възнаграждения. Според мотивите на ТР № 4/2023г., въпреки че ЗОДОВ урежда пълната имуществена отговорност на държавата, а устройствените закони (вкл. ЗДСл) – ограничена форма на отговорност, то съотношението общ особен закон (чл. 11, ал. 2 ЗНА) между тях е ирелевантно за претенциите за обезщетение на вредите с неимуществен характер. Не е налице съвпадение в обхвата на нормите по обективен признак. При липса на едновременно уреждане на правото на обезщетение на неимуществените вреди и от устройствените закони, и от ЗОДОВ, правилото на чл. 11, ал. 2 ЗНА не може да намери приложение и да обоснове изключване на реда по ЗОДОВ като общ и прилагане единствено реда по специалните закони като особен. Що се отнася до неимуществените вреди, анализиранияте разпоредби имат различно поле на действие и несъвпадащ предмет. Доколкото тълкувателният въпрос е ограничен до възможността за обезвреда само на неимуществените вреди, то спрямо тях двете групи правни норми - на специалните закони и на ЗОДОВ, не съвпадат по предметен обхват, не се съотнасят като общи към специални и правилото на чл. 11, ал. 2 ЗНА не следва да се прилага. С. анализ по обективен признак на обсъдените законови разпоредби, водещи до извод, че обезщетенията по чл. 104, ал. 1 ЗДСл, чл. 237 ЗМВР, чл. 119 ЗДАНС и чл. 172, ал. 1 ЗОВСРБ не включват компенсация за понесени неимуществени вреди от незаконно уволнение, указва на това, че получавайки обезщетение по специалните закони, служителят не е компенсиран за неимуществените вреди, които е понесъл, и обезщетяването не представлява и специален начин на обезщетение за неимуществени вреди по смисъла на чл. 8, ал. 3 ЗОДОВ.

Т.е., съдът приема иска за допустим за разглеждане в настоящото производство.

Не е спорно между страните, че със Заповед №ЧР-10-23/04.11.2021г. на Министъра на правосъдието е прекратено служебното правоотношение с А. А. в качеството му на „полицейски инспектор I-ва степен в Бюро по защита на застрашени лица при Министерство на правосъдието. Заповедта е оспорена и отменена по съдебен ред с Решение 3146/10.05.2022г. по АД 11671/2021г. по описа на АССГ. Решението е оставено в сила с Решение на ВАС по АД С-58/2022г. от дата 10.05.2022г.

Налице е първата предпоставка по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ – отменен административен акт.

От същия се претендират вреди, изразяващи се в преживени тревоги, стрес, социална изолация, влошаване на здравословното състояние и психически страдания, усъщане за унижение, вкл. от посочените в отменения акт твърдения.

От изслушаната и приета като компетентно и безпристрастно изготвена съдебно-психологическа експертиза се установява следното:

При характеризиране на личностови особености на жалбоподателя е установено, че прекратяването на служебното му правоотношение може да се класифицира като значимо събитие от стресогенен тип, което е предизвикало съответните симптоми на физиологично, когнитивно, емоционално и поведенческо ниво. Реактивните фази в хрониката на травматичните събития се характеризират с евакуиране в компенсаторна, автоагресивна предиспозиция, придружена с желание за самоизолиране и несугирно избягващо поведение. Налични са сериозни колебания в самооценката и самоконтрола, чувство за уронен авторитет и лично достойнство, значителна дезориентация в целеполагането, както и умерено изразени тревоги за близките и бъдещето. По-изразените симптоми, свързани с оценката на актуалния емоционален статус са регулярно флукутиращи пикове между безпокойство, хронична раздразнителност, повишено усъщане за

опасност и несигурност, доминирани от геверализирано усещане за несправедливост, потискащо настроение. На поведенческо ниво стресогенните ефекти се изразяват в широк спектър от социални и индивидуални промени и са свързани с редуциране на обичайния интерес към желани социални контакти и ситуации, включително отбягване на познати, поради недоверие и срам, натрапливи проверки за личната и семейна сигурност, промени в хранителния режим, умора, общо усещане за понижена виталност и ефективност.

Така описаните симптоми имат характера на състояние със средна степен на тежест и средносрочна продължителност. Те са довели до промяна на обичайната психична регулация на поведението и психичен дискомфорт. Промяната на отделните комплекси от симптоми има своята временна динамика – между един и три месеца за по-острите до една година за онези с емоционална и поведенческа манифестация.

Доколкото от психологическа гледна точка увреждането съдържа конотация за продължително и с елементи на необратимост състояние, то не може да бъде допуснато твърдение за увреждане. В случая са покрити критериите за дисфункционалност, страдание и нарушаване на обичайната регулация на поведението.

Прието е, че манифестираната симптоматика има комплексен характер, тъй като засяга множество сфери от физиологично и психично функциониране с интензитет на средното и обща продължителност от година. Интензитетът е различен, но предвид степента на разгърнатост на симптомите, кумулативният ефект е със средна тежест и води до страдание на личността. Продължителността също е различна за всеки от проявилите се симптоми, като се отчита обратнопропорционална зависимост по отношение на интензитета – с увеличаване на продължителността при присъщите му ефективни механизми за справяне, силата на субективно преживяното страдание намалява.

След прекратяване на служебното му правоотношение, А. проявява внимание с намален обхват, концентрация и устойчивост при превключваемост с повишена динамика, което пряко влияе на горните три и кореспондира с повишената тревожност в този период. Паметовите процеси са с намален обем, трудности при възпроизвеждане, неточности и бързо забравяне основно на детайли, мисловният процес е с нарушен темп, фиксация върху травматични теми, проблемната ситуация и търсене на решение при силно повлияване от емоционалния фон.

В периода след прекратяване на правоотношението са манифестирани за период от около година висока степен на репутационна тревожност, усещане за накърнен авторитет, несигурност, вкл. и материална, с оглед липсата на служебна ангажираност, импулсивни изблици на безпокойство, редувани от епизоди на емоционално капсулиране и желание за социална изолация, песимистичен фон на настроение, в който доминират малоценности и фаталистични предчувствия, безпокойство за бъдещето, което представлява форма на дестабилизиране на психичното и социално функциониране. Към онзи момент лицето съзнателно предприема опити за справяне чрез конкретни стратегии, отдавайки се на дейности, над които има контрол и видим резултат, и търсейки социална подкрепа в семейна и приятелска среда.

Вследствие на преживяното са настъпили личностни промени, изразяващи се в проява на по-голяма предпазливост в доверителните отношения и самокритичност, придобити в резултат на минал негативен опит. Тези промени следва да се интерпретират в контекста на способността учене чрез опита, което характеризира адаптивната личност. Себевъзприемането и самооценката към настоящия момент са променливи, поради чест анализ на способностите, уменията и персоналната значимост, което дава възможност за поддържане на по-реалистична представа за себе си и прогнозно приключва с получаване на регулярна обективна преценка от значимите други, като липсват данни за самоунищожение.

В хода на проведеното съдебно заседание бяха изслушани двама свидетели, от разпита на които се установи, че А. е уважавана и активна социално личност, вдъхващ респект и авторитет пред колегите и подчинените си. Многократно е награждаван по служба, участвал е в пожара на болница „Пирогов“ в спасителна акция. Лицето е емблема в редиците на МВР, винаги отзивчив и готов да помогне. Бил е доброволец в спасяването на хора след земетресението в Република Турция през 2023г., което е в периода, в който лицето е било освободено от работа и преди възстановяването му, за което участие е награден с почетна грамота от Президента на Република България.

Съдът отбелязва и установеното в производството по оспораване на заповедта за прекратяване на служебното правоотношение, че лицето е било на държавна служба в Министерство на вътрешните работи в периода 01.11.1994г. до 23.02.2021г. и на държавна служба в БЗЗЛ в периода от 23.02.2021г. до 02.11.2021г. Същият е възстановен на работа от 24.04.2023г. – с постановяване на окончателен съдебен акт от ВАС.

Съгласно нормата на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконовни нормативни актове. За да възникне отговорността на държавата или общината по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ за дейност на ответната администрация, следва да са налице няколко елемента от правопораждащия фактически състав: 1. наличието на отменен незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административния орган или негови длъжностни лица; 2. този акт, действие или бездействие да са постановени, съответно осъществени при или по повод административна дейност; 3. от тях да са настъпили реално претърпени вреди (имуществени и/или неимуществени) като следва да се установи и техният размер, както и 4. тези вреди да са в пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразния акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

Правото на обезщетение възниква за вредите, които са пряка и непосредствена последица от увреждането – чл. 4 от ЗОДОВ. Преки са вредите, които се намират в причинна връзка с противоправното поведение, а непосредствени – следващите по време и място неправомерния резултат.

Нормативно регламентирани предпоставки трябва да са налице кумулативно, а липсата, на който и да е от елементите от правопораждащия фактически състав за възникване правото на обезщетение за претърпени вреди, възпрепятства възможността да се реализира отговорността на държавата по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ по предвидения специален ред, в исково производство по чл. 203 и сл. от АПК. Доказателствената тежест за установяването им се носи от ищеца, търсец присъждане на обезщетение за понесените вреди. Настоящата съдебна инстанция приема, че в процесния случай посочената съвкупност от предпоставки за ангажиране отговорността на ответника за вреди, е налице.

За съда, безспорно от доказателствата по делото, се установи, че е налице първата законово регламентирана материалноправна предпоставка по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ – отменена Заповед за прекратяване на служебно правоотношение с Решене № 3146/10.05.2022г. на АССГ, потвърдено с Решение на ВАС от 24.04.2023г.

Отмяната на един административен акт като незаконосъобразен, с влязло в сила съдебно решение, не презюмира отговорността на държавата за настъпилите от този акт вреди. Необходимо е да се докаже настъпването им, като реално претърпени, за да се определи техният паричен еквивалент. Наличието на другите два от кумулативно изискуемите елементи на

фактическия състав за ангажиране отговорността на държавата - настъпването на неимуществени вреди, пряка и непосредствена последица от незаконосъобразна административна дейност, съдът приема за частично доказано, предвид следното:

Претенцията за обезвреда в случая обхваща твърдените негативни емоции, намалена социална активност, несигурност в общ и семеен план, репутационни вреди, нарушена самооценка, повишена обща тревожност, възникнали след издаване на отменената заповед и довели до трайно изменение на поведението.

От приетата по делото съдебно-психологическа експертиза съдът приема за безспорно установени наличие на изменение на цялостното социално и личностно поведение на лицето в негативен аспект, възникнали след издаване на заповедта.

В съдебната практика и теория еднозначно е прието, че отговорността на държавата по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ за причинени вреди, е обективна. Обективният характер на отговорността означава, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които вреди са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са причинени виновно от тях. От тук следва извода, че при всички положения, за да бъде ангажирана отговорността на държавата, е необходимо да бъде установена и доказана не само незаконосъобразна административна дейност, но и настъпили вреди, като пряк и непосредствен резултат от тази дейност. Вредата е отрицателната последица, с която се засягат неблагоприятно имуществените права и/или защитени от правото нематериални блага и неимуществени интереси на увреденото лице, като "пряка и непосредствена" е тази вреда, която следва закономерно от твърдяната незаконосъобразна административна дейност, по силата на безусловно необходимата причинно-следствена връзка, която съществува между тях.

На обезщетяване подлежат единствено преките вреди - тези, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат, и които са адекватно следствие от увреждането. Освен преки, вредите следва да бъдат и непосредствени, т. е. да са настъпили по време и място, следващо противоправния резултат. Няма спор и в правната теория, и в практика, че обезщетенията за неимуществени вреди се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. По силата на чл. 52 от Закон за задълженията и договорите (ЗЗД), обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. Понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценка на конкретни и обективно съществуващи обстоятелства, имащи значение за правилното определяне на основанието за присъждане на обезщетението и неговия размер. Следва да се отбележи, че по справедливост се определя не само размерът на обезщетението за неимуществени вреди, но и естеството и характера на страданието, за което се присъжда обезщетението. Ищецът е този, който в процеса следва да докаже както настъпването на вредите и тяхното основание, така

и причинната връзка между тях и незаконосъобразните актове, действия или бездействия на администрацията. Съгласно трайната съдебна практика, неимуществените вреди подлежат на доказване, а не се предполагат.

Решаващият състав на съда приема, че искът за обезщетение за неимуществени вреди е ДОКАЗАН по основание и ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛЕН по размер.

ЗОДОВ - чл. 4, урежда материално-правния режим на отговорността с препращане за неуредените въпроси към гражданските закони - § 1 от Заключителните разпоредби (ЗР). В този смисъл, искът по глава XI АПК е граждански и се основава на фактическия състав на неправомерното увреждане: наличие на незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице при или по повод изпълнение на административна дейност; реално причинена вреда, която от своя страна да е в причинна връзка с незаконосъобразните актове, действия и/или бездействие – т.е., да е тяхна пряка и непосредствена последица.

Съдът приема за доказано настъпването на неимуществени вреди за ищеца А., които са следствие на незаконосъобразния и отменен административен акт и за които следва да бъде ангажирана отговорността на ответника на основание чл. 1, ал. 1 във вр. с чл. 4 ЗОДОВ.

В доктрината се поддържат различни виждания относно същността и обхвата на неимуществените вреди, но разбирането, че те се отнасят до емоционалния живот на пострадалия и включват физическите и моралните страдания, предизвикани от действията на други лица, не се поставя под съмнение. По дефиницията неимуществените вреди обхващат последиците както върху блага, които са предмет на субективни права – т. напр. правото на чест, на име, върху социален статус, така и върху блага, които не са предмет на права. Не всяко увреждане е релевантно, а само онова, което се характеризира с продължителност и по-висока степен на интензивност. Именно такава степен на увреждане съдът приема за установена на база приетото по делото психологическо заключение. Настъпването за ищеца на неимуществени вреди, изразяващи се в търпени от него психически и физически страдания, стрес и безпокойство, се установява от приетото заключение съпоставено с приетите по делото гласни доказателства.

Съдът дава вяра на пълното и обективно, изключително задълбочено изложение на изслушаната психологическа експертиза, от която се установява промяна на поведението и психическото състояние на ищеца с различен интензитет в процесния период – от прекратяване на правоотношението през ноемри, 2021г. до отмяната на акта за това – 24.04.2023г. Видно е, че е налице трайно и частично необратимо изменение в самооценката на лицето, в усещането му за сигурност, в емоционалната стабилност, като са налице и данни за опити за справяне с проблема, което доказва и осъзнаването му.

За интензитета на страданието / установено от вещото лице/ съдът съди и по изслушаните свидетелски показания. При данни, че А. е бил служител на МВР от

1994г. и съобразявайки изнесеното, че лицето е било лидер сред колегите си, както и многократно награждаван, съдът приема, че интензитетът на репутационните вреди от прекратяване на правоотношението му е значително завишен. Очевидно се касае за лице с лидерски качества, ценено сред колегите си и авторитет за същите, поради което прекратяването на правоотношението при условията на възприемане, че са налице предпоставки за наличие на „изпитателен срок“ , преценено от съда като незаконосъобразно, със сигурност е повлияло значително на престижа и самочувствието от една страна, както и на доверието в институциите, от друга. Последното води до сигурен извод за наличие на установеното от вещото лице страдание с интензивен характер, както и характерови изменения занапред.

Съгласно приложимия чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост.

Съдът намира, че понятието справедливост не може да намери израз чрез парично обезщетение на претърпените от ищеца душевни и физически болки и страдания. Доколкото обаче няма друг начин да бъдат оценени нанесените морални щети и предвид неголямата продължителност и различната степен на интензивност на изпитаните негативни чувства и емоции, и като взема предвид социално-икономическите условия в страната, съдът намира че предявеният иск за неимуществени вреди следва да бъде уважен за сумата от 15 000 (петнадесет хиляди) лева, в равностойността им евро 7 669 евро.

За разликата до пълния предявен размер от 40 000 (четиридесет хиляди) лева искът следва да бъде отхвърлен.

Съгласно т. 4 от Тълкувателно решение № 3/2004 г. на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд (ОСГК, ВКС), при незаконни актове на администрацията, началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане, е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаемите административни актове, а при нищожните това е моментът на тяхното издаване. Следователно при направения извод за основателност на главния иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, в определения от съда размер – 15000 лева, основателна се явява и акцесорната претенция за лихва за забава от 24.04.2023г. до предявяване на исковата молба – 17.12.2025г. в размер на 5 239.30 лева (пет хиляди двеста тридесет и девет лева и тридесет стотинки) в равностойността им в 2 679 евро, както и законна лихва за времето от завеждане на исковата молба до окончателно изплащане на обезщетението.

Направено е възражение за прекомерност на договореното адвокатско възнаграждение, което се споделя с оглед фактическата и правна сложност на делото, както и съобразяване на извършените процесуални действия. Поради това, адвокатският хонорар, който следва да бъде присъден в полза на жалбоподателя

следва да бъде определен на сумата от 1750 лева, на основание чл. 7, ал.2, т.3 от Наредба № от 2004г. за възнаграждения за адвокатска работа в равностойността им в евро. Разноските по експертизата в общ размер от 390.60 евро следва да бъдат възложени на ответника.

Воден от горното и на основание чл. 203 от АПК, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Министерство на правосъдието да заплати в полза на А. С. А. сумата от 7 669 / седем хиляди шестстотин шестдесет и девет/ евро, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от отменена заповед за периода от 04.11.2021г. до 24.04.2023г.

ОСЪЖДА Министерството на правосъдието да заплати сумата от 2 679 евро / две хиляди шестстотин седемдесет и девет/ евро, предстваляща лихва за забаза от датата на отмяна на незаконосъобразния акт, от който са произтекли вредите до датата на завеждане на исковата молба.

ОСЪЖДА Министерство на правосъдието да заплати в полза на А. С. А. да заплати и законна лихва върху главницата от обезщетението от 17.12.2025г. – датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА Министерство на правосъдието да заплати в полза на А. С. А. да заплати и направените разноски, както следва: 5.11 евро – заплатена държавна такса, 390.60 евро – заплатен депозит за експертиза и сумата от 895 евро, представляваща признат адвокатски хонорар.

Решението подлежи на оспорване пред ВАС в 14-дневен срок от връчването му на страните.

Преписи от решението да се изпратят на страните.

СЪДИЯ